

Erfbelasting

Wanneer is 'de nieuwe successiewet' in werking getreden en wat is de belangrijkste verandering?

- De nieuwe successiewet is per 1 januari 2010 in werking getreden en heeft als doel de successiewet evenwichtiger te maken. Dit gebeurt onder meer door de tarieven te verlagen en vrijstellingen te verhogen. Deze voordelen worden gecompenseerd door ingewikkelde constructies aan te pakken die onder de vroegere successiewet onder de heffing van erfbelasting uit zouden komen.

De tarieven voor echtgenoten, geregistreerde partners, samenwoners en kinderen worden vereenvoudigd; over de eerste € 118.000 wordt 10% aan erfbelasting betaald en over hetgeen boven de € 118.000 wordt 20% verkregen. Kleinkinderen betalen over de eerste € 118.000 18% aan erfbelasting en over het meerdere 36%. Zowel kinderen als kleinkinderen hebben een vaste vrijstelling voor de erfbelasting van € 19.000. Alle overige verkrijgers betalen 30% erfbelasting over de eerste € 118.000 die zij verkrijgen. Over hetgeen zij meer dan € 118.000 verkrijgen, betalen zij 40% erfbelasting.

De vroegere term 'successierecht' is door de nieuwe successiewet vervangen door de term 'erfbelasting'. Tevens is de vroegere term schenkingsrecht vervangen door 'schenkelasting'. Naast de gewijzigde tarieven en vrijstellingen brengt de nieuwe successiewet vele meerdere wijzigingen met zich mee. Wij blijven de veranderingen in de successiewet en het erfrecht op de voet volgen, zodat wij u altijd optimaal van dienst kunnen zijn.

Wat is erfbelasting?

- Als u een erfenis ontvangt, betaalt u hier meestal belasting over. Deze belasting over de nalatenschap heet erfbelasting (voorheen successierecht). U betaalt erfbelasting als u de erfenis ontvangt van iemand die op het moment van overlijden in Nederland woonde. Ook betaalt u erfbelasting voor iemand die de Nederlandse nationaliteit had en nog geen tien jaar buiten Nederland woonde.

De hoogte van de erfbelasting hangt af van:

- uw relatie tot de overledene, bijvoorbeeld of u wel of geen familie bent;
- de waarde van de erfenis die u ontvangt;
- eventuele (gedeeltelijke) vrijstellingen. Er gelden vrijstellingen tot een bepaalde hoogte van de erfenis. De hoogte van de vrijstelling is afhankelijk van uw relatie tot de overledene.

Wat is een verklaring van erfrecht?

- Een verklaring van erfrecht wordt door een notaris opgemaakt. De notaris verklaart hierin – nadat alle gegevens zijn gecontroleerd – wie is overleden, of de overledene een testament heeft gemaakt en wat er in dit testament is bepaald. Bovendien verklaart de notaris wie de erfgenamen van de overledene zijn en eventueel wie van de erfgenamen door de overige erfgenamen gemachtigd is om de erfenis van de overledene af te wikkelen.

Waarvoor heb je een verklaring van erfrecht nodig?

- Als iemand overlijdt, mag een bank de rekeningen ten name van de overledene blokkeren. Als erfgenamen de rekening toch willen gebruiken (bijvoorbeeld om betalingen te doen) hebben ze een verklaring van erfrecht nodig. Op het moment dat er een verklaring van erfrecht aan de bank is overlegd, kunnen de erfgenamen weer over de rekening ten name van de overledene beschikken. Deze rekeningen worden dan vaak ervenrekening genoemd. Ook veel instanties vragen om een verklaring van erfrecht.

Hoeveel tijd heeft de notaris nodig om een verklaring van erfrecht af te geven?

- Doorgaans zal deze procedure niet lang duren. Echter als er veel erfgenamen zijn of als de erfgenamen moeilijk te vinden zijn, kan het enkele weken of zelfs maanden duren voordat de notaris de verklaring van erfrecht kan afgeven.

Wat is vruchtgebruik?

- Iemand heeft vruchtgebruik van iets als hij er niet de eigenaar van is, maar er wel gebruik van mag maken of van de opbrengsten ('vruchten') ervan. Stel, u heeft het vruchtgebruik van een woning. Dan mag u in deze woning wonen, zonder dat u daar een vergoeding voor hoeft te betalen aan de eigenaar. U mag de woning verhuren en het huurgeld zelf houden.

Binnen hoeveel tijd moet ik aangifte erfbelasting doen?

- De erfgenamen moeten in principe binnen acht maanden na het overlijden aangifte doen. Ongeveer vier maanden na het overlijden ontvangt één van de erfgenamen (of de executeur) een aangiftebiljet of een vragenformulier van de Belastingdienst. Komt dat niet automatisch, dan moeten de erfgenamen zelf een formulier aanvragen, tenzij redelijkerwijs te verwachten valt dat er geen erfbelasting betaald hoeft te worden.

Mijn vrouw en ik hebben een testament op de langstlevende. Wanneer moeten de kinderen erfbelasting betalen over hun kandsdeel en kan deze betaling niet uitgesteld worden tot op het moment dat zij volledige eigendom krijgen over hun erfenis?

- Indien u een langstlevende testament heeft zal bij het overlijden van de eerste van u beiden waarschijnlijk erfbelasting betaald moeten worden. Dit is uiteraard afhankelijk van uw vermogen. De kinderen krijgen hun 'erfdeel' in de vorm van een geldvordering die pas opeisbaar is bij het overlijden van de langstlevende. Over deze geldvordering dienen de kinderen erfbelasting te betalen. In een langstlevende testament is vaak opgenomen dat de langstlevende verplicht is de verschuldigde erfbelasting voor de kinderen voor te schieten. De langstlevende betaalt dus de erfbelasting die verband houdt met het overlijden van de eerste van u beiden.

Deze betaling kan worden uitgesteld met een tweestaptestament. Een dergelijk testament heeft onder meer het nadeel dat over de gehele linie (eerste en tweede overlijden) er waarschijnlijk meer erfbelasting wordt betaald. Een tweestaptestament is vooral nuttig als het meeste vermogen in de 'baksteen' zit (het woonhuis) en er weinig contanten voor handen zijn (waarmee de erfbelasting door de langstlevende kan worden betaald).

Ik moet binnenkort mijn aangifte erfbelasting indienen, maar heb nog niet alle gegevens compleet. Kan ik uitstel aanvragen?

- U kunt in beginsel maximaal vijf maanden uitstel aanvragen voor het indienen van de aangifte erfbelasting. Dit dient schriftelijk te gebeuren voor de inleverdatum. U kunt hiervoor gebruik maken van het formulier 'aanvraag voorlopige aanslag of uitstel aangifte erfbelasting' te downloaden op de website van de Belastingdienst. Bij het aanvragen van uitstel moet u in uw aanvraag vermelden:

In het verzoek om uitstel vermeldt u de volgende gegevens:

- wie vermoedelijk erfbelasting moeten betalen;
- het bedrag waarover zij vermoedelijk erfbelasting moeten betalen;
- wat hun relatie met de overledene is;
- tot wanneer u uitstel wilt.

Aan de hand van de door u opgegeven gegevens zal de Belastingdienst berekenen hoeveel erfbelasting u en de andere verkrijgers moeten betalen. U ontvangt hiervoor een voorlopige aanslag. Let u er ook op dat de Belastingdienst heffingrente berekend vanaf acht maanden na de dag van overlijden. Indien u geen aangifte indient, zal de Belastingdienst zelf de omvang van de nalatenschap schatten en aan de hand hiervan een aanslag opleggen. Voorts kan de Belastingdienst aan u een boete opleggen.

De nalatenschap bestaat grotendeels uit een woonhuis (hypotheekvrij). Daarom is er weinig contant geld voor handen om de verschuldigde erfbelasting te betalen. Moet ik toch nog erfbelasting betalen?

- Ja, een woonhuis vertegenwoordigt een bepaalde waarde waarover erfbelasting is verschuldigd. Een woonhuis moet worden opgegeven voor de woz-waarde. Bij veel Nederlanders bestaat het vermogen hoofdzakelijk uit een eigen woonhuis en (levensverzekerings)polissen. Als er vervolgens door een erfgenaam een aanzienlijk bedrag aan erfbelasting betaald dient te worden, kan het voorkomen dat de erfgenaam uit 'eigen zak' de erfbelasting moet betalen. Het kan daarom onder omstandigheden noodzakelijk zijn om het woonhuis snel te verkopen om met de opbrengst de aanslagen voor de erfbelasting te voldoen. Als alternatief kunt u ook proberen met de belastingdienst een betalingsregeling te treffen of uitstel aan te vragen voor de betaling van de erfbelasting. Het kan ook voorkomen dat – wanneer de belastingdienst uitstel verleent voor de betaling van de erfbelasting – er een zekerheid moet worden gesteld voor de nakoming van de betalingsverplichting. Het stellen van zekerheid kan gebeuren door een hypotheek te vestigen op het woonhuis.

Moet u erfbelasting betalen?

- In een aantal gevallen hoeft u geen erfbelasting te betalen als u een erfenis krijgt. In de volgende situaties hoeft u geen erfbelasting te betalen:
  - de overledene woonde in het buitenland;
  - een erfgenaam overlijdt binnen 30 dagen nadat hij een erfenis heeft ontvangen;
  - u betaalt geen erfbelasting over een nabestaandenpensioen;
  - u betaalt geen erfbelasting over een ANW- of AOW-uitkering;
  - u ontvangt een erfenis door morele verplichting van een werkgever;
  - u ontvangt een eenmalige uitkering van de werkgever;
  - een algemeen nut beogende instelling (ANBI) ontvangt een erfenis;
  - een sociaal belang behartigende instelling (SBBI) ontvangt een erfenis.

Het kan ook zijn dat u niet erft, maar toch iets krijgt als gevolg van een overlijden. Misschien moet u daarover erfbelasting betalen. U hebt dan te maken met een zogenoemde fictieve verkrijging.

Hebt u te maken met een fictieve verkrijging?

Het kan zijn dat u niet erft, maar dat u toch iets krijgt omdat iemand overleden is. Dit wordt een fictieve verkrijging genoemd. Ook dan moet u mogelijk erfbelasting betalen.

Hieronder geven wij een aantal voorbeelden van fictieve verkrijging. Dit zijn de meest voorkomende situaties:

- door het overlijden ontvangt u een uitkering van een levensverzekering;
- de overledene heeft u binnen 180 dagen voor zijn overlijden iets geschonken;
- de overledene heeft tijdens zijn leven zijn woning verkocht of geschonken en mocht toch zelf in deze woning blijven wonen;
- de overledene heeft andere vermogensbestanddelen, zoals effectenportefeuilles of spaartegoeden, verkocht of geschonken en mocht toch zelf de opbrengsten daarvan houden;
- de overledene heeft met iemand afgesproken dat bepaalde zaken na zijn overlijden kunnen worden gekocht voor een prijs die lager is dan de waarde op de dag van het overlijden. Het verschil tussen beide waardes is dan een fictieve verkrijging voor de koper.

Let op!

De laatste 3 situaties gelden alleen voor de volgende erfgenamen:

- bloedverwanten tot en met de 4de graad;
- echtgenoten van bloedverwanten tot met de 4de graad;
- echtgenoot, geregistreerd partner of samenwonende partner.

De graad van bloedverwantschap wordt bepaald door het aantal geboorten dat tussen de verwanten zit te tellen. Dus een ouder en een kind zijn eerstegraads verwanten. Neven en nichten zijn vierdegraads verwanten van de overledene.

Voorbeeld verkoop van het huis onder voorbehoud van het recht van gebruik en bewoning

Twee ouders verkopen hun huis aan hun kinderen. Maar zij spreken af dat de ouders gratis in dit huis mogen blijven wonen. Na het overlijden van de ouders moeten de kinderen erfbelasting betalen over de waarde van het huis. De koopsom die de kinderen betaalden, plus 6% rente over de koopsom van de dag van betaling tot de dag van overlijden, mogen zij aftrekken van de waarde van het huis.

Geen fictieve verkrijging

In de volgende situaties is **geen** sprake van een fictieve verkrijging:

- de eenmalig verhoogde vrijstelling voor een schenking van een ouder aan een kind dat ouder is dan 18 jaar en jonger dan 35 jaar;
- schenkingen of giften waarvan de schenkbelasting is kwijtgescholden. U kunt kwijtschelding aanvragen als u de hoogte van de schenkbelasting onbillijk vindt. U moet dan een beroep doen op de hardheidsclausule.

Hoeveel erfbelasting moet ik betalen?

- De hoogte van de erfbelasting hangt af van de relatie tot de overledene en de hoogte van de erfenis. Hoe verder de familieband is verwijderd en hoe meer u erft, des te hoger is het belastingtarief dat u over de top van uw erfenis moet betalen. Partners en kinderen betalen tussen de 10 en 20 procent erfbelasting. Kleinkinderen betalen tussen de 18 en 36 procent erfbelasting en overige verkrijgers 30 tot 40 procent. In de tabel Tarieven voor de erfbelasting 2010 ziet u welk tarief voor u van toepassing is.

Belaste erfenis	Tariefgroep 1: Partner (Pleeg)kinderen	Tariefgroep 1a: Kleinkinderen en verder afstammelingen	Tariefgroep 2: Overige erfgenamen
€ 0 - € 118.000	10%	18%	30%
€ 118.000 en meer	20%	36%	40%

Met de Rekenhulp Erfbelasting kunt u uitrekenen hoeveel erfbelasting u moet betalen. Vul de waarde van de erfenis in en ook uw relatie met de overledene. U ziet dan hoeveel erfbelasting u moet betalen (<http://www.belastingdienst.nl/reken/erfbelasting/>).

Bestaat voor kinderen een vrijstelling voor de erfbelasting?

- Ja. Voor kinderen bestaat een vrijstelling van € 19.000 (2010). Voor kinderen die grotendeels onderhouden werden door de erflater en door ziekte of invaliditeit niet in staat zijn de eerst komende drie jaar 50% van een 'normaal loon' zelf te verwerven, geldt een vrijstelling van € 57.000 (2010).

Bestaat voor echtgenoten een vrijstelling voor de erfbelasting?

- Ja. De vrijstelling bedraagt € 600.000 (2010). Deze vrijstelling wordt gekort met de waarde aan ontvangen pensioen- en lijfrenteaanspraken. Er blijft altijd een minimumbedrag aan vrijstelling over.

Komt een partner die ongehuwd samenwoonde met een erflater ook in aanmerking voor een vrijstelling?

- Ja. De maximale vrijstelling van € 600.000 (2010) is van toepassing als de samenwoners tot het moment van overlijden na hun 18e verjaardag ten minste vijf jaar een gemeenschappelijke huishouding hebben gevoerd. Als twee ongehuwd samenwonenden hier niet aan voldoen, komen ze onder de volgende voorwaarden toch in aanmerking voor de maximale vrijstelling:
  - ze hebben vanaf hun 18e jaar ten minste zes maanden een gemeenschappelijke huishouding gevoerd en;
  - ze staan gedurende die tijd op hetzelfde woonadres in de basisadministratie persoonsgegevens (bevolkingsregister) ingeschreven én;
  - ze hebben een notarieel samenlevingscontract (inclusief een wederzijdse zorgverplichting) gesloten (geldt vanaf 1 januari 2012) én;
  - ze zijn geen bloedverwanten in de rechte lijn (bijvoorbeeld vader en zoon).

Let op: op de maximale vrijstelling van twee ongehuwd samenwonenden wordt gekort met de helft van de waarde van ontvangen pensioen- en lijfrenteaanspraken. Er blijft altijd een minimumbedrag aan vrijstelling over.

Wie ontvangt het aangifteformulier?

- De Belastingdienst stuurt het aangifteformulier naar de persoon die volgens hen gegevens contactpersoon is voor de erfbelasting over de erfenis van de overledene.

Hoe wordt iemand contactpersoon?

Na een overlijden stuurt de Belastingdienst een condoleancebrief naar het laatst bekende adres van de overledene. De ontvanger van deze brief ontvangt ook een antwoordkaart. Daarin vraagt de Belastingdienst hem of hij contactpersoon wil zijn voor de erfbelasting over de erfenis van de overledene. De ontvanger van de condoleancebrief kan met de antwoordkaart doorgeven dat hij de contactpersoon wil zijn. Dan stuurt de Belastingdienst alle post over de erfbelasting naar hem.

De ontvanger van de condoleancebrief kan met de antwoordkaart ook de naam doorgeven van iemand anders die contactpersoon wil zijn. De belastingdienst stuurt daarna een brief naar deze andere persoon. Daarin laten zij hem weten dat zij alle post over de erfbelasting naar hem sturen. Als zij de antwoordkaart niet terugkrijgen, sturen zij de post over de erfbelasting naar de ontvanger van de condoleancebrief. De contactpersoon hoeft het aangifteformulier niet zelf in te vullen. De contactpersoon die het aangifteformulier erfbelasting heeft ontvangen, hoeft dit formulier niet zelf in te vullen. Dit kan hij door iemand anders laten doen, bijvoorbeeld een familielid of een notaris.

Welke gegevens moeten worden opgenomen in de aangifte erfbelasting?

- De erfgenamen geven alle bezittingen en schulden van de overledene op. De kosten van de begrafenis behoren tot de schulden. Verder geven de erfgenamen aan wie welk deel erft van de nalatenschap (bezittingen minus schulden). Op basis van het erfdeel en de relatie tot de overledene (relevant voor de vrijstelling en het tarief) bepaalt de belastingdienst dan hoeveel erfbelasting iedere erfgenaam moet betalen.

Is het mogelijk om geld of goederen na te laten aan een als een Algemeen Nut Beogende Instelling (ANBI) aangemerkte verkrijger?

- Ja. Er zijn twee manieren:
  1. U benoemt de ANBI per testament tot erfgenaam. De ANBI deelt dan in de tegoeden en de schulden van de nalatenschap.
  2. U wijst een ANBI als legataris aan. Een legaat kan een geldbedrag zijn, maar bijvoorbeeld ook een huis of een kunstvoorwerp. Een legataris is niet aansprakelijk voor de schulden van de nalatenschap.

Is de ANBI over de ontvangen erfenis of het ontvangen legaat erfbelasting verschuldigd?

- Nee. Een ANBI is geen erfbelasting verschuldigd als de erfenis of het legaat besteed wordt in het algemeen belang. De ANBI mag niet verplicht worden om de (waarde van de) erfenis of het legaat uit te keren aan de (oorspronkelijke) erfgenamen van de erflater.

Hoe dient de woning gewaardeerd te worden (woz-waarde of eventuele verkoopopbrengst) voor de aangifte erfbelasting? Is dit afhankelijk van een eventuele verkoop en, zo ja, binnen welke periode wordt de verkoopopbrengst voor de aangifte erfbelasting nog meegenomen.

- Wanneer iemand in 2010 komt te overlijden, is de nieuwe successiewet (erfbelasting) van toepassing. In de nieuwe successiewet moet de waarde van onroerende zaken die als eigen woning in gebruik zijn, gesteld worden op de woz-waarde. Tegen de woz-waarde is geen tegenbewijs mogelijk! Dus ongeacht een eventueel meer- of minderopbrengst bij verkoop van de woning moet toch de woz-waarde gehanteerd worden. De waarde op de woz-beschikking van 2010 (met peildatum 1 januari 2009) moet u dus opgeven voor de aangifte erfbelasting.

Inmiddels hebben wij de aangifte erfbelasting ontvangen. Per 12 december (8 maanden na overlijden) moeten wij heffingsrente betalen. Indien wij uitstel aanvragen dient er dan alsnog heffingsrente betaald te worden vanaf 12 december of gaat die pas in na de uitsteltermijn van maximaal 5 maanden?

- Als er erfbelasting verschuldigd is, wordt er heffingsrente berekend vanaf 8 maanden na het overlijden tot de datum van de door de belastingdienst opgelegde aanslag erfbelasting. De heffingsrente begint dus te lopen vanaf het moment dat de termijn voor het indienen van de aangifte in beginsel is verstreken (dus zonder de periode van uitstel).

Indien u geen heffingsrente wil betalen, moet u of binnen 5 maanden na het overlijden de aangifte indienen of een verzoek doen (binnen de termijn van 8 maanden) een voorlopige aanslag op te leggen. De heffingsrente wordt dus ook over de periode van uitstel berekend. De heffingsrente bedraagt momenteel 2,5% en wordt per kwartaal opnieuw vastgesteld.

Hoe weet ik of de overledene een testament heeft gemaakt?

- Ieder testament dat in Nederland wordt gemaakt, wordt geregistreerd bij het Centraal Testamentenregister (CTR) in Den Haag. Indien een naaste van u is overleden, kunt u het CTR raadplegen. U dient een schriftelijk verzoek in te dienen en een kopie van de akte van overlijden bij te voegen. Aan uw verzoek zitten geen kosten verbonden. Het CTR zal u vervolgens informeren of er een testament is gemaakt door de overledene, en, zo ja, wanneer dit is gemaakt en onder welk notariskantoor het testament zich bevindt. Het CTR doet dus geen uitspraak over de inhoud van het testament.

De overledene heeft geen testament gemaakt. Wie zijn de erfgenamen?

- Als er geen testament is gemaakt, bepaalt de wet wie de erfgenamen zijn. Het wettelijke erfrecht is geregeld in boek 4 van het Burgerlijk Wetboek. De wet deelt de erfgenamen in 4 groepen (bloedverwanten) in. Je gaat pas naar een volgende groep als de eerdere groep geen effect sorteert (wanneer de overledene in die groep geen erfgenaam achterlaat). De groepen zijn als volgt ingedeeld:
  - groep 1: echtgenoot, geregistreerd partner, kinderen, kleinkinderen en achterkleinkinderen;
  - groep 2: ouders, broers, zusters en afstammelingen van broers en zusters;
  - groep 3: grootouders;
  - groep 4: overgrootouders.

In beginsel erft iedere erfgenaam een gelijk gedeelte. Voor kinderen, broers, zusters, grootouders en overgrootouders geldt er plaatsvervulling. Plaatsvervulling betekent dat een afstammeling van een bepaald persoon (bij bepaalde gevallen/gebeurtenissen) de plek van die persoon als erfgenaam inneemt. De afstammelingen verkrijgen dan samen het erfdeel waar dat persoon (volgens de wet) recht op had. Plaatsvervulling vindt in meerdere gevallen/gebeurtenissen plaats, maar de meest voorkomende is die bij vooroverlijden.

Een voorbeeld: vader komt te overlijden en laat zijn vrouw en 3 kinderen achter. 1 zoon is voor vader overleden. De vooroverleden zoon laat 2 kinderen achter. Deze kinderen (de kleinkinderen van vader) erven nu het gedeelte waar hun vader volgens de wet recht op had indien hij nog had geleefd.

Veel gestelde vragen over erfbelasting

WOZ CONSULTANTS

Taxateurs :: Juristen :: Bouwkundigen

Wat is de Erfpachtcanon?

Bij het aankopen van een woning die op erfpachtgrond staat is men geen eigenaar van die grond, maar heeft men die in bruikleen. Ter compensatie betaalt men periodiek een zogeheten canon. Tot een bepaald maximum zijn deze kosten aftrekbaar. Soms kan de canon worden afgekocht waarbij de rente van de lening die men hiervoor afsluit ook fiscaal aftrekbaar is. Hou er wel rekening mee dat het bedrag van de canon kan wijzigen aangezien deze over het algemeen elke drie tot vijf jaar aangepast worden. Dat kan betekenen dat de prijzen sterk kunnen gaan stijgen. Informeer vooraf voor hoelang de canon vaststaat.

WOZ, erfbelasting en erfpacht betalen

De WOZ-waarde moet aangegeven worden verminderd met 17 maal de jaarlijkse canon. Indien de canon jaarlijks wordt aangepast, dan wordt voor deze berekening de laatst betaalde jaarlijkse canon genomen. Indien de canon is afgekocht, wordt de woning voor de volle WOZ-waarde gewaardeerd.

Niet alle vragen beantwoord? Bel dan met onze klantenservice 026-4721076